

Nr 315.

Av herr **Norman**, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om avskaffande eller begränsning av rätten till fria resor och varutransporter å statens järnvägar.

Vid föregående års riksdag väcktes i båda kamrarna motioner (I:20, II:186) om avskaffande av fribiljettssystemet vid statens järnvägar. Ifrågavarande motioner hänvisades till första kammarens andra och andra kammarens tredje tillfälliga utskott, vilka båda föreslogo kamrarna att i skrivelse till Konungen hemställa om åtgärder i syfte att åstadkomma en ytterligare begränsning i antalet årskort vid statens järnvägar. Vid första kammarutskottets utlåtande var fogad en reservation av tvenne utskottsledamöter, vari hemställdes om utredning för snar och verksam beskärning, icke endast av gällande årskort, utan även av fria resor och varutransporter för statsbanepersonalen. Kamrarna biföllo emellertid vad utskottet sålunda hemställt.

Denna utgång av frågan synes dock undertecknad mindre tillfredsställande. Det kan ej förnekas, att fribiljettssystemet ger åt statens järnvägars personal en fördel, som icke är berättigad på grund av motsvarande lägre löner och därför innebär en orättvisa gentemot andra statsanställda.

I sitt med anledning av frågans uppkomst förra riksdagen avgivna utlåtande anför järnvägsstyrelsen bland annat följande:

»Styrelsen anser sig i detta sammanhang böra fästa uppmärksamheten på, att de fribiljetter, som enligt berörda kutym ställas till statens järnvägars förfogande eller kunna erhållas på rekvisition, i avsevärt flera fall komma till användning, än de, som härifrån utlämnas till utländska förvaltningar.» Det synes vara ägnat att väcka förvåning, att detta argument framföres från det hållet. Det visar, att svenska järnvägsmän i högre grad än t. ex. vårt södra grannlands äro i tillfälle att begagna sig av fribiljetterna och även göra det. Det är icke tilltalande att på det sättet belasta ett i svår ekonomisk misär statt lands förut tillräckligt tyngda trafikväsen. Enligt samma yttrande skulle platsbesättningen i tågen enligt 1921 års statistiska uppgifter, fränsett fribiljettresande, beträffande över vilka statistik ej föres, för första och andra klass uppgå till 27.8 procent och för tredje klass till 36.1 procent av antalet i tåg framförda platser. Det kan betecknas som anmärkningsvärt, att belysande siffror angående fribiljettresandes antal icke kunna erhållas. Sådana siffror skulle givetvis vara för frågans bedömande mycket intressanta. Vidare talar kungl. järnvägsstyrelsen om hur orimligt det skulle vara och vilket stort och berättigat missnöje det skulle ge anledning till, om man berövade personalen denna förmån. Att det kunde bliva missnöje, det taga vi för givet, men att

det vore berättigat kan jag icke vara med om, liksom ej heller att en sådan statsmakternas åtgärd skulle vara orimlig. Statens järnvägars personal är tillförsäkrad samma avlöningsförmåner som personalen vid statens övriga verk. Ensamt detta förhållande är anledning nog och för övrigt den huvudsakliga, att det åvägabringas en ingående utredning om de ekonomiska konsekvenser, som från statens sida äro förknippade med tillämpningar av statens järnvägars allt för generösa fribiljettssystem. Endast mängden av olika slag av fribiljetter ger en föreställning om systemets omfattning. Sålunda lär det finnas, dels stående fribiljetter (skandinaviska fribiljetter, årskort, frikort samt biljetter å bandelen Tomtebodå—Stockholm C.), dels tillfälliga fribiljetter (tjänstebiljett, specialbiljett, pensionsbiljett och hushållsbiljett), dels ock fria varutransporter.

Fribiljettssystemet torde medföra ökade kostnader icke endast för staten utan även tjänsteinnehavaren själv, enär han och hans familj kanske mången gång frestas göra resor, som de annars skulle uraktlåtit. Vidare anser jag, att det är en ren gärd av rättvisa mot befattningshavare i statens övriga verk, att åtminstone en begränsning i denna för järnvägspersonalen speciella förmån vidtages.

På grund av vad jag sålunda tillåtit mig anföra, hemställer jag,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om snar och allsidig utredning angående avskaffande av eller eventuellt verksam begränsning i rätten till fria resor och fria varutransporter å statens järnvägar.

Stockholm den 25 januari 1924.

David Norman.